

A parisienne

TUTSEKNÉ BEXHEFT LILLY⁷

[...] Hiszen az asszony itt egészen olyanná fejlődött, aminőnek a férfi önzése akarta fejleszteni. S ha megadták neki a szellemi stúdium szabadságát, ha az életben dolgozhat, kereshet és megélhet is a maga munkája után – mert a *vierge forte*⁸ típusa a másik általános típus mellett is kezd immár itt is lassanként érvényesülni – a társaságban az úriasszonyok csak halkán beszélgetnek erről és egyik se meri nyíltan feministának vallani magát. Az írónok nagy része férfinév alatt ír. A közönségnek ezt az ártatlan félrevezetését pedig nem lehet csodálni, ha halljuk a férfiak kicsinylő véleményét a női munkáról. [...] Hanem a női szépségről annál magasabb volt a véleménye a minden asszonyi grácia előtt hódolattal meghajló franciának.

Csoda-e ha Páris valóságos fészke a szerelmi drámáknak és fényes taverneiben⁹ akárhányszor elkeseredett asszonycsaták kerekednek indulatos vetélytársnők közt, akik ilyenkor kalaptűiket szokták fegyverül használni a tapsoló és kacagó tömeg asszisztenciája mellett? Ezeknek a szomorú hősnőknek Marquerite Gauthier az ideálja és Dumas kaméliás hölgyének a sírján – akit az életben Alphonsine Plessisnek hívtak s aki huszonhárom éves korában halt meg – a montmartrei temetőben nap-nap után friss margitvirág-csokrokot lehet találni.¹⁰ [...]

A Szajna-parti, műhely nélküli matracvarrónő már valóságos cégtulajdonosnak érzi magát és privát megrendelésre dolgozik. Ha esik az eső, a híd

7 Bexheft Ármin, a *Neues Pester Journal* felelős szerkesztőjének lánya, férje Tutsek József, magyar államvasúti hivatalnok. 1896-tól publikált, több írását a nőket érintő kérdéseknek szentelte (pl. az *Újságban* a női képkiállításokról). A *Nő* című lap 1907. május 1-jei közleményéből tudni, hogy aktív tagja volt a Nőtisztviselők Országos Egyesületének.

8 Hozzávetőleges értelme: „szűzi erő”.

9 Kocsma.

10 A bukott nő témája a korban már-már irodalmi toposzá vált, s a kiszolgáltatottság, az elesettség szimbólumává vált. A *Manon Lescaut* után a romantika, majd az újromantika tette kedvelt témává, különösen ifj. Alexander Dumas *A kaméliás hölgy* című regényének (1848) és Verdinek az ebből írott *Traviata* című operájának (1853., pesti bemutatója: 1857) óriási sikerét követően. (A *Manon* egyébként a regény főhősnőjének, Margitnak a kedvence, s a regénybeli kötet fontos dramaturgiai eszközzé nő.)

Vogel Eric: A Parisien Grill plakátja
1934
OSZK Kisnyomtatványtára

alá szabad mennie nagy farámájával együtt, míg odafent a fogatok dübörögnek, tele csipkeruhás, kényes asszonyokkal.

Azoknak a kincs, ragyogás, öröm a bálványa, míg ezek idelent fillérek megtakarításáról, öreg korokra csendes kis falusi házról álmodoznak, ahol nekik maguknak kertjük lesz, fuksziákkal és árvácskákkal beültetve s ahol a szomszédokkal fognak esténként diskurálni.

S a vágyak, az életek, a szerencse és pusztulás e forgatagában – sajátságos ellentétül – felbukkant a puritanizmus hitvallása. Abból az országból jött át, amelyet a franciák legjobban gyűlölnék: Angliából. A Salvation Armyből Armée du Salut lett; tisztikarában francia leányok foglaltak állást és – nem törődve gúnnnyal, üldöztetéssel – sötétkék, sima lüszterruhájukban, lekötött kék szalmakalappal a fejükön járnak, prédikálnak és térítenek. [...]

Künn jártam aztán a Courbevoie-i maison de relèvement-t megnézni, ahol börtönből kikerült bűnös, erkölcsi züllésből kimentett leányokat foglalkoztatnak fehérnemű varrónőknek, mosónőknek, majd miután megtértek és megváltoztak, visszaadják őket a világnak, a társadalomnak, munkát és foglalkoztatást szereznek nekik odakint, az emberek közt.

És ezeknek a szerencsétleneknek a munka visszaadja a becsületes kenyeret. De ami a legfőbb, a hit az isteni bocsánatban, megadja az erkölcsi feloldozást, megadja a lehetőséget, hogy ismét emelt fővel léphessenek az emberek közé, megadja az alapot az új életre: mert hisznek benne, hogy megtisztultak az elkövetett bűnöktől.

Milyen nagyszerű, humánus, gyönyörű eszme, midőn a bűnös a kiállott büntetés ellenében, erkölcsileg is megtisztul a mocsoktól, melybe oly sokszor csak a körülmények, a nyomorúság taszították.

Még sokkal szebb, még sokkal nemesebb az Armée du Salut Colombesi Orphelinat-jának a működése. Itt leányanyák gyermekeiket nevelik fel, ruhát, teljes ellátást adnak nekik havi tíz frankért, sőt méltányos esetekben ingyen is felveszik a gyermekeket. Azelőtt bent az intézetben volt az iskolájuk is. De a fáradhatatlan emberbarátok inkább arra törekedtek, hogy ne a társadalomtól elkülönítve, hanem a többi gyermekkel együtt tanulhassanak ezek a szerencsétlen kis leányok is, és keresztülvitték felvételüket a nyilvános elemi iskolába. Születésük bélyegét csak így lehet sikeresen eltörölni. Ne legyenek elzárva, mint a bélpoklosok, a törvénytelen gyermekek a törvényes gyermekektől. A társadalom egy rettenetes igazságtalanságának megszüntetését kezdik el itt, gyakorlati úton, s az ok nélkül elnyomottakban, üldözöttekben felébresztik az emberi méltóság érzését, helyet adva nekik a tiszta, becsületes, igaz emberek közt.

Mennyi bünt lehet így kiirtani, megelőzni, mennyi jó érzést felébreszteni az eddig romlásra kárhoztatott gyermeklélekben! [...]

És ott, ahol sok a romlottság és nagy az erkölcsi süllyedés, kell, hogy eljőjenek a gyakorlati segítség modern apostolai.

A bájos, szerelmes, alázatos párisi asszony, aki mindenkit meghódít és elkápráztat – ezekben a fanatikus, tiszta, nagyszívű leányokban, akik beálltak a katonák, a küzdők, az erősek közé, győzi le önmagát – az ő segítségük által hódítja vissza a maga lelkét a gyönyörre éhes, zsarnok és rabszolga férfiaktól.

És megtanul dolgozni. Mint a többiek az élet komoly kényszerű feministái, akik kezdettől fogva dolgoztak. Akik nem szédültek meg a könnyű, buja, szomorú szeretkezéstől.

Hanem odaát, a fényes hazugságok tarka táborában sokkal többen vannak még, s a „Boul-Mich” kávéházaiban, az utcán, a tánctermekekben egyre látják elszuhanni az igazi kis parisienne ingerlő, csábító sziluettjét. S a bűnök poézise tovább virágzik a világosság bűbajos városában.

(Jövendő, 1905. július 23. 30. sz. 17–20.)

Újévi üdvözlőlap
1867
Simmelweis Orvostörténeti Múzeum